

Remissvar DNR 2215/2021

Förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m.

Bakgrund

Yrkesföreningen Sveriges byggnadsantikvarier (SPBA) har givits tillfälle att lämna synpunkter på Remiss om "Boverkets förslag till föreskrifter och allmänna råd om bärförmåga, stadga och beständighet i byggnader m.m." med diarienummer 2215/2021.

Svar

SPBA's medlemmar är berörda av Avdelning III. Ändring av byggnader.

Vi har noterat en skrivelse i kapitel 8 s. 217 som vi uppfattar som en ny bestämmelse gällande förbud mot förvanskning. I bestämmelsens andra stycke står följande:

Är en förändring av material eller teknik en förutsättning för att kunna

1. tillgodose utformningskraven och de tekniska egenskapskraven, eller

2. upprätthålla funktionen hos de tekniska systemen på en acceptabel nivå, så ska åtgärden ändå inte anses vara en förvanskning.

Den nya bestämmelsen kan vid åtgärder och förändring av särskilt värdefull bebyggelse eller miljöer komma att få långtgående negativa konsekvenser för kulturmiljön. Utformningskraven och de tekniska egenskapskraven utgör fundamentala delar i arkitekturen och lämnar i kombination med formuleringen "acceptabel nivå" öppet för en bred tolkningsmån gällande åtgärder som undgår förvanskningförbudet. I de fall som rör ovanstående två punkter ges därmed fastighetsägare carte blanche till förvanskande åtgärder vid ändring av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Sammantaget innebär den nya bestämmelsen ett allvarligt hot om förvanskning av särskilt värdefulla byggnader och miljöer.

Hantering av de särskilt värdefulla byggnaderna är känslig och varsamhet och förvanskningförbud bör gälla, även om pågående markanvändning fortsätter. De föreslagna förändringarna leder i flera delar till en beslutsmässig gråzon, i vilken vi ser en risk för att det ytterligare kommer att drabba landets kulturmiljöer. De nya och mer flexibla ramarna för hantering av ändring av befintliga byggnader syftar till effektivitet och snabbare processer men innebär en risk för det byggda kulturarvet vars hantering ofta kräver kvalificerad antikvarisk sakkunskap. Vi har noterat att förslaget i remissen återkommande hänvisar till vikten av varsamhet och förvanskningförbud vilket är positivt. Den generellt ökade tolkningsmånen i bestämmelserna genererar dock en ökad otydlighet. Fler beslut kommer att behöva fattas av enskilda tjänstemän och baseras på olika exploatörers tolkningar av vad som gäller. Få exploatörer och handläggare på kommunerna har egen kulturmiljökompetens. Få kommuner har en kommunantikvarie. I och med detta kommer fristående antikvarisk sakkunskap att få en avgörande betydelse och det bör därför i bestämmelserna uttryckligen ställas tydliga krav på att antikvarisk sakkunskap tas in för beslutsunderlag och bedömningar.